

nja i doživljaja dijele se u religiozne bifurkacije i teističko–ateističke komplekse. Rad Nedjeljka Mihanovića *Očitovanje religioznog i estetičkog nadahnuća (Književno i znanstveno djelo o. Rajmunda Kuparea, OP)* doprinos je upoznavanju života i rada pjesnika, pripovjedača, dramatičara, profesora, esteta i teoretičara umjetnosti čiji rad u našoj književnoj kritici nije zaslužen vrednovan jer je zbog svog idejnog i duhovno–religioznog usmjerenja bio gurnut u zaborav. U tekstu Deana Slavića *Komparacija simbola Krista, Duha i Oca u poeziji T. S. Eliota i Nikole Šopa* uspoređuju se načini na koji pjesnici tematiziraju osobe iz Svetoga Trojstva. Zbog oslanjanja na broj i slijed u molitvi pri križanju, Eliot svjedoči o intelektualnom i dominikanskom pristupu metafizici, dok Šop pokazuje franjevačku spiritualnost rabeći svjetlo i izravno–osjećajan pristup Kristu. Radovan Grgec se u prilogu *Književnost kršćanskog nadahnuća u XX. stoljeću kod nas i u svijetu* osvrće na autore kršćanske književnosti ili književnosti kršćanskoga nadahnuća u prošlom stoljeću ističući neizbrisiv dvomilenijski utjecaj kršćanstva na civilizaciju i kulturu. Božidar Petrač (*Euharistija u hrvatskom pjesništvu 20. stoljeća*) navodi da se u prvoj polovini 20. stoljeća nalaze brojni primjeri pjesničkih doživljaja euharistije, premda se zazivanja ili prepoznavanja Boga te molitvena obraćanja Bogu nalaze češće, dok su u književnosti druge polovine 20. stoljeća euharistijske teme puno rjeđe. Tekst *Pjesništvo slovenskih isusovaca* Zvonka Kovača govori o antologiji pjesništva slovenskih isusovaca *Poezija slovenskih jezuitov* (1999). Autor pobliže tumači pjesme o pjesniku, vatikanskom lokalitetu, prirodi i Bogu na tekstovima trojice pjesnika, Pavla Berdena, Lojze Bratine i Franca Kejžara. Odnos književnosti i religije na primjeru se pjesništva slovenskih isusovaca pokazuje kompleksnim i nerazdruživim. Rudolf Koncilija u raspravi *Jezus Kristus v opusu Ivana Cankarja* govori o djelu slovenskoga

autora razmatrajući kompleksnu naslovnu problematiku — koja uključuje i problem trpljenja, spasenja, molitve, simboliku križa — navodeći brojne primjere iz Cankarova djela. *Religijske teme u poratnom hrvatskom romanu* razmatra Krešimir Nemeč na primjerima romana *Djeca Božja* i *Osamljenici* Petra Šegedina, *Mirisi, zlato i tamjan* Slobodana Novaka, *Volio sam kiše i konjanike* Ivana Raosa, te na primjeru religijsko–etičke tematizacije u romanima Joze Laušića. Miroslav Šicel u radu *Religiozni aspekt u pjesništvu Đure Sudete* ističe da je religioznost toga pjesnika neceremonijalna i tiha, kao i njegova lirika: ispovijest duboko pobožnog čovjeka koji u stihovima javno registrira privatnost svoje vjere. Franjo Grčević u članku *Promašeni Spasitelj (ili ciklus novela o fra Marku Krneti u eshatološkoj perspektivi)* analizira Andrićev četverodijelni novelistički ciklus o fra Marku Krneti (*U musafirhani, U zindanu, Ispovijed, Kod kazana*), vikaru samostana u Kreševu. Rad je napisan u sklopu širih nastojanja da se zasnije novi tip književne kritike koja bi kao specifičnost sadržavala sklonost povezivanju književnosti s religioznim idejama, sa simbolologijom te sa svim filozofijama apsoluta.

Radovi u ovom vrijednom zborniku svjedoče o složenoj isprepletenosti religije i književnosti te otvaraju prostor za mnoga još neistražena pitanja. To svjedoči o značaju i aktualnosti organiziranoga simpozija, kao i planirana niza simpozija o dijalogu religije sa suvremenim svijetom.

Ljiljana ŠARIĆ

Vesna Bilić, *Uzroci, posljedice i prevladavanje školskog neuspjeha*, Zagreb: HPKZ, 2001., 222 str.

Već sam naziv ove knjige ukazuje na sveobuhvatnu analizu svakako prvog problema u tijeku odrastanja i sazrijevanja svakoga čovjeka, a to je školski neu-

spjeh. Uz sve doživljene uspjehe, zasigurno je uspjeh u školi za sve nas imao iznimno značenje te je na poseban način pridonosio osobnoj sreći. Za mnoge se pak školski neuspjeh pojavio kao prvi problem, prvi zid, prva surova životna stvarnost koju je trebalo prevladati.

Svjesna strahovitih posljedica koje školski neuspjeh može imati u kasnijem životu, autorica — inače donedavni predavač pedagogije na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove u Zagrebu, a sadašnja ministrica prosvjete i športa Republike Hrvatske — vrlo sistematično i slikovito prikazuje etiologiju školskog neuspjeha među učenicima srednjih škola. U rješavanju ovog problema treba uzeti u obzir niz čimbenika. Prije svega, uzroke valja potražiti u samoj osobnosti učenika: nerijetko će to biti njegova ekstravertiranost ili pak intravertiranost, a potom i učenikove kognitivne, afektivne, konativne i somatske osobine. Veoma značajan uzrok neuspjeha je svakako ozračje u obitelji, posebice odnos dijete-roditelj pod pedagoškim vidikom. Mogući daljnji uzroci školskog neuspjeha mogu biti razni nemotivacijski poticaji, loše školsko ozračje, utjecaj nastavnika i razrednog odjela, kao i nekih objektivnih okolnosti u društvenom zbivanju.

Ova se knjiga sastoji od nekoliko cjelina. U prvome dijelu autorica daje teorijski prikaz problema školskog neuspjeha iznoseći mnogobrojne uzroke koji se mogu naći u samom učeniku, obiteljskom okruženju i školskoj sredini. U drugom dijelu objašnjava se sprovedena metodologija u istraživanju školskog neuspjeha. Kao reprezentativni uzorak poslužile su neke škole grada Zagreba i okolice. Treći dio ove knjige donosi rezultate istraživanja te njihovu interpretaciju, a u četvrtom je pak moguće naći izlučene zaključke te opširnu literaturu. Stručnoj opremljenosti ove knjige pridonosi i kazalo imena.

Osim problema o kojemu govori, ovu knjigu pozornosti vrijednom čini i razumljiv te jednostavan stil pisanja. Termi-

nologija će doduše ipak biti familijarnija ljudima iz struke, tj. prosvjetnim djelatnicima kojima je prvenstveno ova knjiga i namijenjena. No, ona će isto tako biti korisna i roditeljima i svima onima koji razumiju i uviđaju štetan utjecaj školskog neuspjeha na izgradnju učenikovog samopouzdanja i samopoštovanja. Posljedice su dakako dalekosežnije, kako za pojedinca tako i za čitavo društvo. Autorica nam također nudi i pedagoške strategije za suzbijanje neuspjeha. Neuspjeh se može prevenirati individualnim radom s učenicima koji ne postižu zadovoljavajuće rezultate, zatim grupnim radom kao i radom s roditeljima dotičnih učenika. Tekst ove knjige mogao bi uistinu biti doživljen i kao poticaj za nadilaženje neuspjeha na svim područjima, a ne samo u školi. Nadalje, vrijednost ove knjige je i u tome što autorica opširnom analizom uzroka problema školskog (ne)uspjeha pokazuje da se ne može isključivo školi kao odgojno-obrazovnoj ustanovi nametati apsolutna odgovornost za neuspjeh, kako se to u široj javnosti nerijetko običava činiti.

Autorica vrlo ohrabrujućim tonom uvjerava čitatelje da je moguće prevladavati probleme školskih neuspjeha naših učenika. Upravo se ti pasusi s oduševljenjem čitaju. Osim toga autorica Bilić nam nudi metodološke instrumente koji bi nas trebali obvezati i senzibilizirati da i sami nastavimo proučavati taj problem koji muči mnogu djecu, roditelje, a i nas nastavnike koji školski (ne)uspjeh doživljavamo kao svoj vlastiti. Među recima ove knjige iščitavamo autoričin entuzijazam, bogato praktično iskustvo te stručno poznavanje problematike o kojoj je riječ. Uvjerena sam da će nam ova knjiga svojim praktičnim i teorijskim sadržajem pomoći u nadvladavanju problema neuspjeha učenika u školi.

Ljubica GREGURIĆ